

СКРАПЛЕНИЙ ПРИРОДНИЙ ГАЗ ЯК ОСНОВНЕ ДЖЕРЕЛО ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЕНЕРГЕТИЧНОГО РИНКУ

Музиченко Микола Володимирович

кандидат економічних наук,

доцент кафедри глобальної економіки

Державного біотехнологічного університету, м. Харків

Скраплений природний газ (СПГ) поступово починає відігравати ключову роль в енергетиці Євросоюзу.

2022 рік розпочався з рекордних обсягів надходжень СПГ на європейський ринок. З початком військових дій в Україні, європейські країни намагаються зменшити важелі впливу Росії та її можливості використовувати енергетичні ресурси як інструмент зовнішньої політики. На європейському енергетичному ринку відбуваються радикальні зміни.

Розширення використання СПГ та переорієнтація на його нових постачальників з країн Близького Сходу та Африки – один з початкових етапів цих змін.

Якщо надходження російського природного газу до країн ЄС припиняться, СПГ відіграватиме основну роль, оскільки інші виробники, зокрема Норвегія та Нідерланди, не можуть суттєво збільшити видобуток. Євросоюз наразі має потенційний обсяг імпорту в 156 млрд кубічних метрів (рис. 1).

Найбільша частка потенціалу знаходиться в Іспанії, але зв'язок Піренейського півострова з рештою європейської газової мережі є обмеженим. Досить крупними імпортерами СПГ є Франція, Італія, Нідерланди та Бельгія [1].

За 10 місяців поточного року імпорт СПГ до 27 країн Євросоюзу склав 105 млрд кубічних метрів, що перевищує не лише показник аналогічного періоду 2021 року (64 млрд кубічних метрів), а і увесь 2021 рік (78,1 млрд кубічних метрів). ЄС став найбільшим імпортером СПГ у світі, залишивши позаду Китай [2]. Зростання імпорту СПГ відбувається на фоні зниження постачань російського газу по газогонах, доля якого у 2021 році становила близько 45% європейського газового імпорту та близько 40% споживання.

За попередніми розрахунками, у 2022 році поставки СПГ до Європи становитимуть 123 млрд кубічних метрів. Якщо у 2021 році доля СПГ у загальному споживанні газу Євросоюзом становила 18%, то у 2022 році вона становитиме близько 35%.

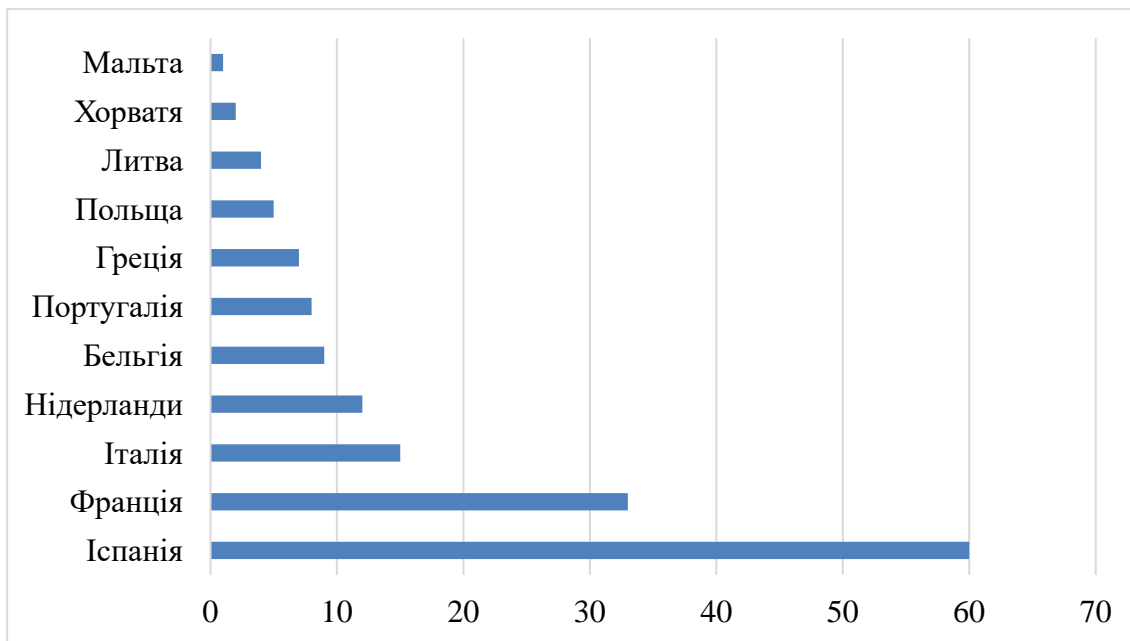

Рис. 1. Щорічний потенційний обсяг великомасштабних терміналів імпорту СПГ для регазифікації (млрд кубометрів/рік) ЄС 27 [1]

Прискореними темпами створюється інфраструктура для забезпечення імпорту СПГ європейською країною з найпотужнішою економікою – Німеччиною. Якщо на початку 2022 року країна не мала жодного терміналу з приймання та регазифікації СПГ, то на даний час буде 6 мобільних плавучих СПГ-терміналів-регазифікаційних судів (Floating Storage and Regasification Units, FSRU). Потужність кожного з цих терміналів становить близько 5 млрд кубічних метрів на рік, а при повному завантаженні їх сукупна потужність становитиме 30 млрд кубічних метрів газу. Введення в експлуатацію першого FSRU у м. Вільгельмсхавен, що на Північному морі, заплановане на 20 грудня 2022 року, тобто вже у поточному опалювальному сезоні він буде підключений до газопостачання країни [3].

Німецький енергетичний концерн RWE підписав угоду з державною нафтовою компанією ADNOC (Об'єднані Арабські Емірати) про постачання СПГ до Німеччини. Перша партія СПГ загальним обсягом 137 тис кубічних метрів має надійти на плавучий СПГ-термінал у м. Брюнсбюттель наприкінці грудня 2022 року. Компаніями підписаний меморандум про взаєморозуміння щодо багаторічних поставок СПГ до Німеччини починаючи з 2023 року. Скраплений природний газ від ADNOC може надходити до Німеччини через плавучі або наземні регазифікаційні термінали по мірі їх введення в експлуатацію [4].

29 листопада 2022 року катарська державна енергетична компанія Qatar Energy оголосила про підписання з Німеччиною 15-річного контракту про щорічне постачання 2 млн тон СПГ, надходження за умовами якого розпочнуться з 2026 року [5].

Всіляко намагається диверсифікувати свою структуру енергопостачання Італія, де обсяг імпорту російського газу у минулі роки становив близько 40%.

Італійська державна компанія Ені будує два заводи з виробництва СПГ з потужністю 5 млрд кубічних метрів СПГ на рік у Республіці Конго. Компанія має видобувні активи в Анголі, де нещодавно підписано угоду про створення спільного підприємства з British Petroleum, діяльність якого дасть змогу через декілька років щорічно спрямовувати до Італії близько 4 млрд кубічних метрів СПГ.

Крім того, Ені будує плавучий завод з виробництва СПГ у Республіці Мозамбік, який має бути введений в експлуатацію наприкінці поточного року.

На даний час Італія має три СПГ-термінали і намагається збільшити імпорт скрапленого газу шляхом придбання двох плавучих сховищ і регазифікаційних установок загальною потужністю 10 млрд кубічних метрів [6].

Імпорт до Європи російського СПГ за 10 місяців поточного року у порівнянні з аналогічним періодом 2021 року зріс на 42%. Це свідчить про те, що незважаючи на поступове припинення постачання російського газу по газогонах, країни Євросоюзу повністю не позбавились залежності від російських енергоресурсів. Доля російського СПГ становить 16% європейського морського імпорту (17,8 млрд кубічних метрів), – другий за обсягом постачальник у регіоні. Майже весь обсяг надійшов до Франції, Бельгії, Іспанії та Нідерландів [7].

Найбільші обсяги СПГ експортували до ЄС Сполучені Штати Америки (42%), третій за обсягом постачання СПГ – Катар (13,7%).

Список використаних джерел:

1. Війна Росії проти України: наслідки для енергопостачання ЄС. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2022/729281/EPRS_ATA\(2022\)729281_XL.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2022/729281/EPRS_ATA(2022)729281_XL.pdf).

2. ЄС став крупнейшим в мире потребителем сжиженного газа. URL: <https://www.dw.com/ru/evrosouz-stal-krupnejsim-v-mire-potrebitelem-szizennogo-gaza/a-63715180>.

3. СПГ-терминалы в Германии: теперь их будет уже шесть. URL: <https://www.dw.com/ru/spgterminaly-v-germanii-teper-ih-budet-uze-sest/a-63005855>.

4. Німецька RWE підписала угоду про постачання СПГ з ОАЕ. URL: <https://www.dw.com/uk/nimecka-rwe-pidpisala-ugodu-pro-postacanna-spg-z-uae/a-63233281>.

5. СПГ-контракт между ФРГ и Катаром: факты о неожиданной сделке. URL: <https://www.dw.com/ru/spgkontrakt-mezdu-frg-i-katarom-cto-nuzno-znat-o-neozidannojsdelke/a-63931073>.

6. Италия намерена увеличить импорт газа из Конго и Анголы для замены российского топлива. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/italiya-namerena-uvelichit-import-gaza-kongo-1649776671.html>.

7. Европа в 2022 году увеличила импорт СПГ из России на 40%. URL: <https://rus.err.ee/1608804058/evropa-v-2022-godu-uvelichila-import-spg-iz-rossii-na-40>.